

BRÜHLGUTPARK I WINTERTHUR

– fra herskabshave til kvarterspark

Lone van Deurs

billedtekst
billedtekst engelsk

Et hegn i bevægelse langs den befærdede Zürcherstrasse lige over for den nu nedlagte maskinfabrik Sulzer i Winterthur tiltrækker sig opmærksomhed. Lodrette stålstænger bøjede i bløde former lukker og åbner for indsyn. Et 'dansende' hegn; ikke påkørselsskader, men bevidst arrangerede formationer i et gennemgående flow, en fin hilsen til den gamle maskinfabrik på den anden side af gaden. En åben og dog lukket, ret og dog krum væg mod en moderne park, Brühlgutparken.

Herskabshaven

Først lå her en eng uden for byen Winterthur i den schweiziske kanton Zürich, Brühlinggutengen. Den blev i 1858 købt af ejeren af maskinfabrikken Rieter, som byggede sig et større herskabshus med tilhørende have. Landskabsgartner Conrad Löwe fra Württemberg tegnede en have i engelsk stil, som moden foreskrev, og i 1870 var den 8.300 kvm store have med slyngede stier, udsigtspunkter, blomsterarrangementer og grupper af store træer færdiganlagt.

Helt frem til 1932 fremstod parken stadig i engelsk landskabshavestil, men tiderne og moden skiftede. Herskabsvillaen blev indrettet til alderdomshjem, og haven udviklede sig ganske langsomt til et sammensurium af stier, græsarealer, busketter, og alt for mange store træer – mørk og rodet.

En kvarterforening tog i 2006 initiativ til, at fire landskabsarkitektfirmaer blev indbudt til at deltage i en konkurrence om nyanlæg af den forsømte, uanvendelige, udlevede herskabshave.

1932

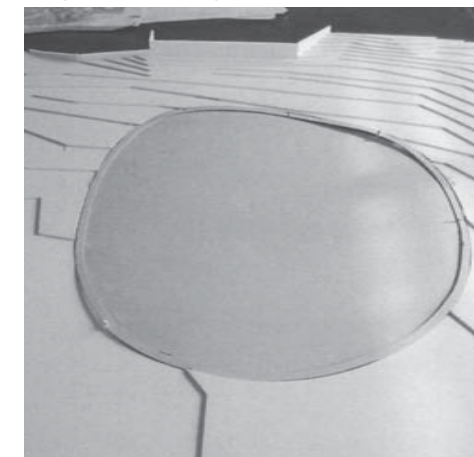

2006

2010

Arbejdsmodel Working model

LANDSKAB 5 2015

billedtekst, bevaret rødbyg og gruppe med nye bøg?
billedtekst engelsk

Nu skulle den fungere som lokalpark med plads til en mangfoldighed af anvendelsesmuligheder. En brugspark med tilbud til mange aldersgrupper, legeplads, picnicpark, frikvartersted for den nærliggende skole, et 'hængeud-sted' for unge, spadsereområde for plejecenteret og cykelforbindelse til centrum.

Kvartersparken

Landskabsarkitektfirmaet Rotzler Krebs Partner GmbH blev udvalgt til at gennemføre deres konkurrenceforslag, og en ny forenklet, karakterfuld, men brugervenlig park opstod. Den maleriske landskabshave er genopstået

i en moderne udgave med få, men markante elementer. Landskabsarkitekternes hovedmål var at give haven en klar selvstændig identitet og synliggøre de skjulte kvaliteter fra den oprindelige herskabshave.

Hovedgrebet, den store midte, er inspireret af Robert Mangolds maleri *Distorted Circle within a Polygon* fra 1972. En blød rundet form markeret af et betonelement skærer sig ind i terrænet og adskiller den store forsænkede græsmitte fra gruspromenaden. Som kontrast til den brede hvide betoncant afsluttes grusarealerne mod randbeplantningerne på bevægede former.

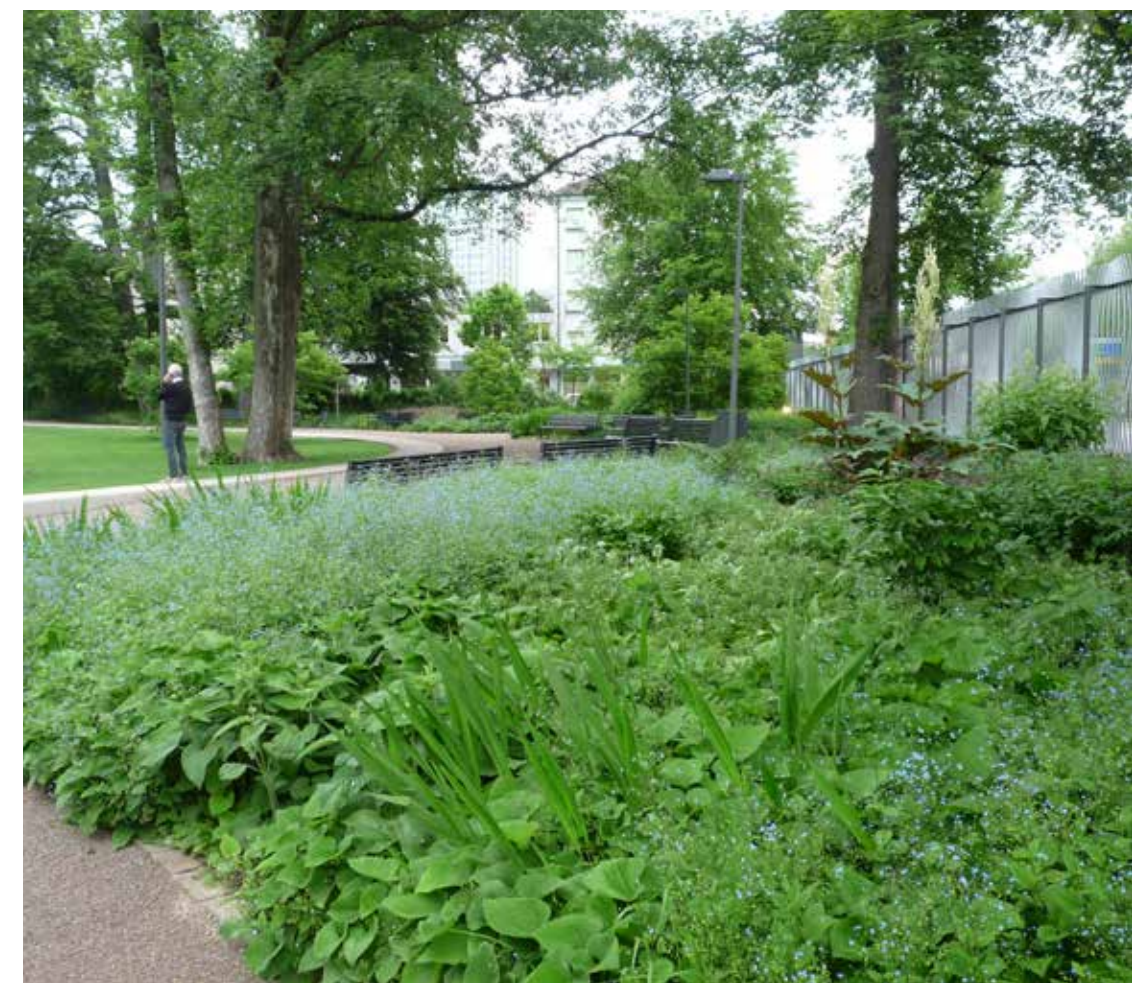

billedtekst
billedtekst engelsk

billedtekst
billedtekst engelsk

billedtekst
billedtekst engelsk

Her har fortidens skabelonhaver inspireret landskabsarkitekterne til at arbejde med et forløb af konkave og konvekse linier. Dermed opstår en meget lang kant; en blød, flydende overgang som kontrast til den hvide betoncants rene enkle form og med mange siddepladser, hvor planterne vokser langt ind under bænkene. Det giver pausesteder for beboerne fra det ovenfor liggende plejecenter, som bruger haven, ganske som herskabet fra villaen også engang brugte haven; til promenade og stille glæde over den frodige blanding mellem vild natur og styret blomsterpragt.

Brühlgutpark Winterthur, Zürcherstrasse, Winterthur, Schweiz
Projektering og anlæg: 2007-10
Bygherre: Stadt Winterthur/ Stadtgärtnerei Winterthur
Landskabsarkitekt: Rotler Krebs Partner GmbH
Ingeniør: Dr. Deuring + Oehninger AG, Winterthur
Entreprenør: Garten Holenstein AG, Edelmann Metalbau AG
Foto: Lone van Deurs

I bedene ses bl.a. gul iris, løvehale, akanthus, hvid fredløs, bronzeblad, tusindstråle
billedtekst engelsk

Fornemmelse for planter

Udover det enkle og elegante design er det den bevidste og professionelle brug af planter, der adskiller parken fra de fleste andre moderne parker. Her er en klar og kyndig brug af landskabsarkitektens vigtigste byggemateriale, planterne, det groede. Trækulisser og blomsterhav var overskrifterne, og undertitlerne hed fornyelse af træbestanden, rumskabende rammer og planteafsnit med temaer som 'det gule blomsterhav', 'naturpræget skovkant', 'det blå vindue mod plejecenteret', 'storbladet underplantning'.

Plantelisten er lang og varieret og vidner om et grundigt plantekendskab og en sikker fornemmelse for, hvad der passer sig hvor, og hvordan det udvikler sig. Et enormt antal arter og sorter er oplystede. 'Det gule blomsterhav' omfatter 22 forskellige stauderarter, hvoraf flere er i forskellige sorter, i alt 640 kvm og 3.200 planter. 'Det blå blomstervindue' på 140 kvm er fyldt med blandt

andet Geranium, Vinca, Caryopteris, Perovskia, Arundo, Baptisia, Echinopsis, Nepeta og Allium samt 1.000 blå klokkeskilla.

Træerne, som er den røde tråd tilbage til herskabshaven, værnes der særligt om. En del af de helt oprindelige træer, 1870'er-træerne, står der endnu og takket være en meget kyndig og hensynsfuld (hånd)gravning i forbindelse med omlægningen, kan de leve mange år endnu. Et generationsskifte er dog indpasset i planen. I 2010 blev der indplantet Fagus i tre forskellige sorter, Quercus også i tre forskellige sorter, Liriodendron, Magnolia og Pinus silvestris. De er placeret i tematiske grupper i samklang med de øvrige planter.

Man kunne frygte, at en så stor plantevariation var svær at pleje og fastholde, og at det i løbet af få år ville udvikle sig til en mere ensartet beplantning, hvor enkelte arter fik overtaget, og de overordnede udtryk blev uklare. Men seks år efter plantningen fremstår ideen om trækulisser og blomsterhav stadig klar og

overbevisende. Én mand passer parken og har det fulde ansvar, det er 'hans park'. Han kender planterne og planen, hvilket er afgørende for hans indsats. Stiltfærdigt havearbejde, masser af håndarbejde, enkelt værktøj og en sikker fornemmelse for, hvornår der skal klippes, luges og slås græs. Sideløbende fungerer han som parkbetjent, i Danmark en uddøende race - han beder jetsetfolket om også at give plads til rullestolfolket, forklarer børnene om planternes vækstbetingelser og dæmper cyklisternes fart.

En herskabshave i landlige omgivelser blev til en byhave i et socialt meget sammensat og livligt kvarter. Brühlgutparken er et fint eksempel på natur i byen.

Lone van Deurs, landskabsarkitekt MDL

billedtekst
billedtekst engelsk

